

KRAJSKÝ
PAMIATKOVÝ ÚRAD
BANSKÁ BYSTRICA

Číslo konania: KPUBB-2020/12499-2/54167/GRE
Banská Bystrica, 13.07.2020
Vybavuje, kontakt Mgr. Gregová/045 245 11 24

ROZHODNUTIE

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, vecne a miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 11 ods. 1 a § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“), v spojitosti s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) vydáva toto

rozhodnutie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“ alebo „správny orgán“) podľa § 32 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona

rozhodol

o zámere vlastníka, Banskobystrického samosprávneho kraja, Nám. SNP 23, 974 01 Banská Bystrica, vykonať obnovu v rozsahu:

- a) oporného múru (rozobratie dlažby (rigolu) pod múrom; osadenie nového priekopového žľabu; vycistenie vpustne mreže; vycistenie škár muriva; rozobratie a dočasné uloženie poškodených častí – kameňov; hĺbkové vyškárovanie očisteného muriva maltou; odstránenie náletovej vegetácie; doplnenie chýbajúcich a poškodených kameňov; úprava koruny múru a obnova oporného múru na severozápadnej hranici chodníka);
- b) osadenie nového zábradlia;
- c) povrchová úprava chodníka na opornom mure;

na hranici parciel C-K N č. 3565/3 a 3565/4, Akademická ul., k. ú. Banská Štiavnica, v tzv. Hornej botanickej záhrade – súčasti pamiatkového objektu (ďalej len „PO“) „záhrada botanická“, evidovanom v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) pod č. 2503/13, ktorý je súčasťou národnej kultúrnej pamiatky „Akadémia s areálom“, ÚZPF č. 2503/1– 15, Banská Štiavnica, situovanej v území Pamiatkovej rezervácie Banská Štiavnica; ktorý je z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom

prípustný

a určuje nasledovné podmienky:

- 1) Obnovu v tzv. Hornej botanickej záhrade – súčasti PO „záhrada botanická“, riešiť komplexne v súčinnosti so správcom časti na parcele C-KN č. 3578/1 t. j. na výmere celej plochy a rozsahu jeho vybavenosti (oporné mury, ohradné mury, mobiliár, informačný systém, oplotenie, iluminácia...).
- 2) Oporný mür zachovať v súčasnom objemovom členení, výškovom usporiadanií a riešení pohľadovej strany z kladaného kameňa.
- 3) Poškodené zvetrané a uvoľnené kamene odstrániť a nahradiť ich rovnakým typom lomového kameňa; na škárovanie použiť maltové pojivo na vápennej báze; škárovanie realizovať hlboké – bez viditeľného maltového pojiva vytiahnutého na čelnú stranu múru.

- 4) Na ploche chodníka odstrániť celoplošne nesúdržný asfaltový povrch a zhutniť jeho podkladové vrstvy.
- 5) V prípade nálezu ryolitovej, žulovej a čadičovej dlažby na predmetnom chodníku ich zachovať a chrániť existujúce plochy. Navrhnuť ich vhodné napojenie na ostatné komunikačné plochy.
- 6) Novú povrchovú úpravu realizovať asfalto-betónom s kamenivom menších frakcií.
- 7) Líniu komunikácie a plôch zelene vymedziť kamennými obrubníkmi; odstrániť nevhodne situované obrubníky a doplniť chýbajúce časti .
- 8) Povrch nového priekopového žľabu pre odvedenie dažďových vôd navrhnuť a realizovať s použitím čadičových kociek v asfalto-betóne.
- 9) Zjednotiť vzhľad kovových oplotení v areáli záhrady; odstrániť tvarovo a esteticky nevyhovujúce riešenia. Návrh nového zábradlia prispôsobiť existujúcim historizujúcim stožiarom osvetlenia a realizovať kovové s povrchovou úpravou matnou čierrou farbou.
- 10) Vylúčiť akékoľvek provizórne úpravy a zásahy PO.
- 11) Spracovať projektovú dokumentáciu obnovy oporného múra, chodníka a zábradlí, projektovú dokumentáciu v priebehu spracovania prerokovať s KPÚ Banská Bystrica a pred začatím obnovy predložiť projektovú dokumentáciu KPÚ Banská Bystrica na vydanie osobitného záväzného stanoviska.
- 12) Začiatok obnovy súčasti PO a predpokladaný koniec obnovy písomne oznámiť KPÚ Banská Bystrica 7 dní vopred.
- 13) Každú zmenu zámeru posudzovaného v tomto rozhodnutí je vlastník povinný prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.

Odôvodnenie:

KPÚ Banská Bystrica prijal dňa 11.06.2020 žiadosť Banskobystrického samosprávneho kraja, Nám. SNP 23, 974 01 Banská Bystrica v zastúpení Ing. Miroslavom Jauschom, riaditeľom Strednej priemyselnej školy Samuela Mikovíniho, Akademická 13, 969 15 Banská Štiavnica – správcom nehnuteľnosti (ďalej len „správca“) o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy oporného múru na hranici parciel C-K N č. 3565/3 a 3565/4, Akademická ul., k. ú. Banská Štiavnica, ktorý je súčasťou PO „záhrada botanicák“, ÚZPF č. 2503/13, ktorý je súčasťou národnej kultúrnej pamiatky „Akadémia s areálom“, ÚZPF č. 2503/1– 15, Banská Štiavnica, situovanej v Pamiatkovej rezervácii Banská Štiavnica.

Prílohou žiadosti je: „*STATICKE VYJADRENIE – Oporný mûr v Botanickej záhrade – PROJEKT: Statické vyjadrenie k aktuálnemu stavu oporného mûra za Chemickou školou v Botanickej záhrade v Banskej Štiavnicki – Zodpovedný projektant: Ing. Ján Pivarč, PhD. EIR ING. – autorizovaný stavebný inžinier, reg. č. *6042*13* Statika stavieb – Banská Štiavnica, marec 2020 – paré 1*“ (ďalej len „*Statické vyjadrenie, 2020*“).

Správnemu orgánu je z úradnej činnosti známe, že vlastníkom PO „záhrada botanicák“ na parc. E-KN č. 1517/4, 1521/1, 1521/2, 1523/1, 1523/2, 1524, 1529, 1530/1, 1530/2, 1530/4, ktoré sa prekrývajú s parc. C-KN č. 3565/1, 3565/3, 3565/4, 3578/5 , k. ú Banská Štiavnica je Banskobystrický samosprávny kraj, Nám. SNP 23, 974 01 Banská Bystrica a správcom je Stredná priemyselná škola Samuela Mikovíniho, Akademická 13, 969 15 Banská Štiavnica.

Zámerom správcu je realizovať obnovu predmetného oporného múru v narušenom až dezolátnom stave, obnova povrchu chodníka a osadenie nového zábradlia.

V dokumente „*Statické vyjadrenie, 2020*“ spracovateľ uvádza, že objekt múra, postavený na päte strmej svahovitej parcely, je gravitačný oporný mûr z ukladaných kameňov; z čelnej strany spevnený škárovacou maltou; je mierne naklonený smerom do svahu; výška v najvyššom nároží je cca 7,5 m a smerom po dĺžke sa znižuje do stratena; dĺžka od nárožia popod chodník je cca 90 m; mûr nie je dilatovaný a je perforovaný, čo umožňuje odtok vody spoza rubovej strany konštrukcie. Na korene mûra je asfaltový chodník pre peších, ktorý je popraskaný a umožňuje stekanie vody za oporný mûr. Nad chodníkom je nízky oporný mûr s výškou cca 80 cm, podopierajúci strmý svah a na obvodovej hranici

parcely je ďalší múr – obvodový a zároveň oporný zabezpečujúci stabilitu cestnej komunikácie na Dolnej ružovej ulici.

Zodpovedný spracovateľ zistil, že múr nevykazuje závažné poškodenia a plní svoju funkciu; hlavné poškodenia sú vyduté a vypadnuté uvoľnené kamene v niektorých častiach múra; zvislé trhliny po celej výške múra a zvetrané špárovanie medzi kameňmi. Príčinou vydutých častí je pravdepodobne prevlhčenie zeminy za oporným múrom vplyvom zrážok a cyklické premrzanie v škárach. Príčinou zvislých trhlín po celej výške múra môže byť tepelná rozťažnosť materiálov a pohyb konštrukcie. Z dôvodu, že múr nie je diletovaný, tieto poruchy sa budú objavovať aj v budúcnosti.

V závere „*Statické vyjadrenie, 2020*“ spracovateľ uvádza, že konštrukcia je vo funkčnom spôsobilom stave, ale mimoriadna údržba je potrebná, aby sa predišlo budúcim závažným poruchám. Pri pokračovaní rozmáčaní zeminy (vplyvom množstva zrážok) za múrom môže dôjsť k lokálnej až celkovej poruche múra; zmrazovanie a rozmrazovanie zeminy za múrom bude mať tiež vplyv na lokálne poruchy múra. Mimoriadna údržba bude zameraná na odstránenie zvetraných, uvoľnených kameňov a ich výmenu a spevnenie; opravu zvetranej špárovacej hmoty, spevňuje kamene a ktorá zabraňuje vnikaniu vody do telesa múra; sledovanie zmien v konštrukcii po údržbe v pravidelných intervaloch a vyhotovovanie fotodokumentácie. V prípade, že mimoriadna údržba nebude dostatočná a vydúvanie materiálu múra sa bude objavovať aj po nej, bude potrebné vykonať analýzu konštrukcie vzhľadom na geologické pomery, nové zaťaženia, zmenu konzistencia zeminy a urobiť komplexné opatrenia na zníženie množstva vody za múrom.

PO „*Záhrada, botanicá záhrada*“ sa skladá z dvoch častí – tzv. dolnej a hornej botanickej záhrady, ktoré sú oddelené miestnou cestnou komunikáciou, Akademickou ulicou.

Vznik Botanickej záhrady v Banskej Štiavnici súvisí so vznikom Lesníckeho inštitútu pri Baníckej akadémii v Banskej Štiavnici v roku 1807. Členenie botanickej záhrady na dolnú a hornú súvisí s historickým vývojom Lesníckeho inštitútu a samotnej botanickej záhrady.

Horná botanicá záhrada vznikla na pozemku tzv. Klauznerovej záhrady (s rozlohou 1,5 ha), ktorý bol pre potreby Lesníckeho odboru Baníckej a lesníckej akadémie zakúpený v roku 1860. Na jeseň roku 1860 boli začaté práce na jej úprave pedagógmi a poslucháčmi Lesníckeho odboru.

Horná botanicá záhrada tvorí areál objektom bývalej Baníckej a lesníckej akadémie, v súčasnosti Strednej odbornej škole lesníckej a Strednej priemyselnej škole Samuela Mikovíniho. Okrem týchto budov sa v areáli hornej botanickej záhrady nachádza objekt chemických laboratórií, v severnej časti sú to prevádzkové objekty. V blízkosti, resp. za objektom bývalého Lesníckeho paláca sa nachádza tzv. letný domček.

V pôdoryse má areál hornej botanickej záhrady nepravidelný tvar. V mieste objektov bývalej akadémie je terén rovinatý, v smere na juh a juhovýchod terén klesá, v smere na sever mierne stúpa. Z juhu a východu je areál ohrazený miestnou cestnou komunikáciou (Akademická ulica), od ktorej je odčlenený oporným múrom, s kovaným oplotením. Zo severu je areál vymedzený zástavbou rodinných domov so záhradami a z severozápadu a západu je hranica tvorená Botanicou a Hornou ružovou ulicou. Oplotenie je v týchto miestach rovnako tvorené kombináciou oporných múrov a murovaného oplotenia, s nižším kovaným oplotením na korune múrov.

Svahovitý terén botanickej záhrady nedovoľoval rozvinutie komunikačnej siete chodníkov. Sú prevažne vedené po vrstevniciach tak, aby bol sklon chodníka čo najmenší a chôdza bola pohodlná. Tým boli vytvorené terasy, ktoré sú miestami spájané schodmi. Tento prvok drobnej architektúry je pre botanicú záhradu špecifický. Obe hlavné budovy bývalej Baníckej a lesníckej akadémie majú pred vstupmi situované impozantné schodiská. Kompozícia hornej botanickej záhrady viditeľná na situačnom pláne zo začiatku 20. storočia je zachovaná dodnes. Sieť chodníkov je zachovaná. Predmetný oporný múr s chodníkom je situovaný v západnej časti tzv. Hornej botanickej záhrady.

Predmetom ochrany je celý PO, všetky jeho hodnoty (krajinná, urbanistická, architektonická, dendrologická, historická a spoločenská, archeologická). Chránené sú tiež všetky prípadné pamiatkovo hodnotné nálezy na povrchoch i pod úrovňou terénu.

Architektonickú hodnotu tvorí architektonická kompozícia, resp. architektonické dielo reprezentujúce špecifický druh diela záhradnej a parkovej tvorby na Slovensku, rešpektujúce všeobecné kompozičné

zásady, pozostávajúce z kombinácie prírodných a stavebných prvkov. Medzi hodnotné architektonickými prvky sa radia: hlavné schodiská budov akadémie; kamenné schodiská a oporné múry areálu oboch častí botanickej záhrady; murované oplotenie/oporné múry areálu hornej botanickej záhrady s kovanými plôtkami; vstupné kované brány s murovanými piliermi.

PO „Botanická záhrada“ je neoddeliteľnou súčasťou bývalej akadémie, tvorí jej bezprostredné okolie a predstavuje nielen významný dokument vývoja záhradnej a parkovej tvorby na Slovensku, ale najmä školstva a vzdelávania. Botanická záhrada si zachovala svoju pôvodnú rozlohu v plnom rozsahu a rovnako tak aj kompozíciu a množstvo cudzokrajných druhov drevín s vysokou autenticitou hodnotných drevín zbierkového charakteru. Botanická záhrada je ojedinelým a špecifickým typom historickej zelene na území Slovenska a má vysokú kultúrno-historickú hodnotu, vo väzbe na vývoj samotnej Baníckej akadémie.

Pre základnú ochranu pamiatkového územia boli vypracované zásady ochrany PR „Pamiatkový úrad Slovenskej republiky Bratislava: Zásady ochrany pamiatkových území – Pamiatková rezervácia Banská Štiavnica - historické jadro – Pamiatková rezervácia Banská Štiavnica - Kalvária, Zodpovedný spracovateľ: PhDr. Magdaléna Kvasnicová, PhD., Bratislava, december 2004“ (ďalej len „Zásady 2004“). Dokument je zverejnený na internetovej stránke Pamiatkového úradu Slovenskej republiky: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/zasady-ochrany-pr-banska-stiavnica>.

V „Zásadách 2004“ (kapitola „C.1.16. Zásady pre výber materiálov“, str. 70) je určené pri obnove pamiatkových objektov uplatniť tradičné materiály: kameň (v regióne tradičný ryolit a andezit): konštrukcie murov (lomový kameň), dlažba z platní, lomový kameň, kocky; vápno: omietky a ochranné nátery. Zároveň sú určené nevhodné materiály pre obnovu: disperzné náterové hmoty, cement.

KPÚ Banská Bystrica po posúdení žiadosti zistil, že poskytuje dostatočný podklad pre riadne a spoľahlivé posúdenie predloženého zámeru. Z dôvodu, že správnemu orgánu je z úradnej činnosti dostatočne známy súčasný stav oporného múru s chodníkom pre peších a zábradlím na hranici parcíel C-K N č. 3565/3 a 3565/4, Akademická ul., k. ú. Banská Štiavnica, ktorý je súčasťou PO „záhrada botanická“, ÚZPF č. 2503/13, nebolo nutné vo veci zvolať ústne pojednávanie spojené s miestnou obhliadkou.

KPÚ Banská Bystrica vydal rozhodnutie č. KPUBB-2019/19369-2/78415/KLA zo dňa 19.09.2019 o zámere obnovy – rekonštrukcie chodníkov v tzv. Hornej botanickej záhrade – súčasti PO, parc. C-KN č. 3578/1, k. ú. Banská Štiavnica, ktorej správcom je Stredná odborná škola lesnícka Banská Štiavnica, Akademická 16, 969 01 Banská Štiavnica a určil podmienky pre prípravu a realizáciu obnovy.

Podľa ustanovenia §3 ods. 5, 1 veta správneho poriadku „správne orgány dbajú o to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely“.

KPÚ Banská Bystrica určil podmienky pre prípravu a obnovu – rekonštrukciu chodníka na opornom mure situovanom na hranici parcíel C-KN č. 3565/3 a 3565/4, k. ú. Banská Štiavnica totožné s podmienkami rozhodnutia č. KPUBB-2019/19369-2/78415/KLA zo dňa 19.09.2019 o zámere obnovy – rekonštrukcie chodníkov na parc. C-KN č. 3578/1, k. ú. Banská Štiavnica, z dôvodu, že predmetné parcely tvoria spolu celok tzv. Hornej botanickej záhrade – súčasti PO „záhrada botanická“.

KPÚ Banská Bystrica určil vo výrokovej časti tohto rozhodnutia podmienky, pri dodržaní ktorých je predložený zámer oporného múru s chodníkom pre peších a zábradlím v časti PO možné pripraviť a vykonať.

KPÚ Banská Bystrica konal podľa § 32 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona, posúdil predložený zámer z hľadiska ochrany individuálnych pamiatkových hodnôt PO NKP a záujmov chránených pamiatkovým zákonom a nezistil dôvody, ktoré by pri dodržaní určených podmienok neumožňovali vykonať obnovu časti PO, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Štátny pamiatkový dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 32 ods. 13 pamiatkového zákona bude vykonávať KPÚ Banská Bystrica.

Podľa § 44a pamiatkového zákona toto rozhodnutie po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie Krajskému pamiatkovému úradu Banská Bystrica, Lazovná č. 8, 975 65 Banská Bystrica v súlade s § 53 a 54 správneho poriadku v lehote 15 dní odo dňa doručenia. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Ing. arch. Anna Hojčková
zástupkyňa riaditeľky
krajského pamiatkového úradu

Doručuje sa

Stredná priemyselná škola Samuela Mikovíniho, Akademická 13, 969 15 Banská Štiavnica

Na vedomie

Banskobystrický samosprávny kraj, Nám. SNP 23, 974 01 Banská Bystrica;

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, Lazovná 8, 975 65 Banská Bystrica;

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, pracovisko Banská Štiavnica, Dolná ružová 7, 969 01 Banská Štiavnica, č. tel.: 0452451111; 0452451124; podatelna.bs@pamiatky.gov.sk, andrea.gregova@pamiatky.gov.sk - na založenie do spisu